

Klâsik Türk Şiirinin Son Temsilcilerinden Kürkçü-zâde Osman Remzi ve Ali Emîrî'ye Nazîreleri

YRD. DOÇ. DR. NİLÜFER TANÇ*

Öz

Tezkirelerde ve edebiyat tarihlerinde adına rastlanılmayan Kürkçü-zâde Osman Remzi (1875-1926), Türk edebiyatının yenileşme döneminde klâsik Türk şiiri geleneğini devam ettiren şairlerdendir. Şairin *Vâmık u Azrâ* mesnevîsi ve bir *Mevlid*'i bulunmaktadır. Ayrıca Ali Emîrî'nin (1857-1929) 1918-1920 yılları arasında yayımladığı *Osmanlı Tarih ve Edebiyat Mecmuası*'nda yer alan gazellerine yazdığı ve bir mektupla gönderdiği tahmîs şeklindeki nazîreler Ali Emîrî tarafından takdirle karşılanmış ve aynı derginin çeşitli sayılarında yayımlanmıştır. Bu makalede, Kürkçü-zâde Osman Remzi tanıtılarak şairin Ali Emîrî'nin şiirlerine yazdığı nazîrelerin transkripsiyonlu metni sunulmuştur.

Anahtar sözcükler: Kürkçü-zâde Osman Remzi, Ali Emîrî, *Osmanlı Tarih ve Edebiyat Mecmuası*, nazîre, tahmîs.

Abstract

KÜRKÇÜ-ZÂDE OSMAN REMZİ, ONE OF THE LAST REPRESENTATIVES OF
CLÂSSICAL TURKISH LITERATURE AND HIS NAZİRES FOR ALİ EMÎRÎ

Kürkçü-zâde Osman Remzi (1875-1926), whose name is not found in tezkires and literature history, is a poet who maintained the tradition of classical Turkish poetry in the period of modernization of Turkish literature. The poet has a masnavi of *Vâmık u Azrâ* and a *Mevlid*. Besides, he wrote nazires (parallel poems) in the form of tahmis for Ali Emîrî (1857-1929) that were published in the *Ottoman History and Literature Magazine* published between 1918-1920. They were appreciated by Ali Emîrî and also published in the same magazine's different issues. In this study, Kürkçü-zâde Osman Remzi has been introduced and his nazires (parallel poems) written for Ali Emîrî's poems have been rewritten in transcription alphabet.

Keywords: Kürkçü-zâde Osman Remzi, Ali Emîrî, *Ottoman History and Literature Magazine*, nazire, tahmis.

* Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, nilufertanc@gmail.com

GİRİŞ

Urfa'da dünyaya gelen Kürkçü-zâde Osman Remzi XIX. yüzyılın son, XX. yüzyılın ilk çeyreğinde 45 ya da 49 yıl yaşamıştır. Osman Remzi'nin oğullarından Mehmet Nazım'ın torunu Semra Nur Abamor ve *Şanlıurfa Şairleri* kitabının yazarı Bedri Alpay şairin Urfa'da 1875 yılında doğduğunu bildirmektedir. Ancak şair hakkında araştırma yapan ve *Vâmuk u Azrâ* mesnevîsini yeni harflerle yayımlayan Mehmet Âdil Saraç, üslubu tezkire özelliği gösteren bir belgeye ulaştığını ve bu belgede Osman Remzi'nin doğum tarihinin 1295 (M. 1879) olarak kaydedildiğini bildirmektedir. Bu belgenin niteliği tam olarak tespit edilememiştir ve şairin yaşadığı dönemi anlatan tezkire ya da edebiyat tarihlerinde kendinden bahsedilmemektedir. Mehmet Âdil Saraç, bir dostu vasıtasıyla ulaştığı bu belgeden ve Urfa'da yaptığı araştırmalardan hareketle şairin mensup olduğu ailenin önceden "Koca" lakabıyla tanındıklarını, sonradan bilinmeyen bir nedenle "Kürkçü" lakabını kullanmaya başladıklarını bildirmektedir. Şairin babası Hacı Becan Ağa, annesi Emine Hanım'dır. Dönemine göre orta derecede bir öğrenim görmüş, sahip olduğu arazilerinin geliri ve çiftçilikle geçimini sağlamıştır. Kısa bir dönem Urfa'da belediye başkanlığı görevini de yürüttüğü tespit edilen Osman Remzi'nin şehrin (bugün Dedeman Otelinin yerinde olduğu sanılan) havadar bir yerinde bir köşk yaptırarak ona bir kitabe yazdığı da bu kaynaklardan öğrenilmektedir. Hartavizade Bedih Efendi'nin kızı Selime Hanım'la evliliğinden sekiz çocuk sahibi olan Kürkçü-zâde'nin, Remzî mahlasıyla yazdığı *Vâmuk u Azrâ* mesnevisi ile bir *Mevlid*'i bulunmaktadır. Şair 1924'te Urfa'da verem hastalığı sebebiyle vefat etmiş (Saraç 2013: 13-18) ve sağlığında kendi mezar taşına kazınmak üzere yazdığı kitabe kabrine dikilmiştir (Karakaş 2012: 126). Bu bilgilerin yer aldığı belge aşağıda yer almaktadır:

"Mahlası Remzî, şöhreti Kürkçü-zâde olup Hacı Becan Ağa'nın mahdûmudur. 1295 (M. 1879) senesinde tevellüdü ile maskat-ı re'si olan Urfa'da tahsil görmüştür. İstidad-ı mâder-zâdiyla söylediği şiirleri erbabı nezdinde takdir olunagelmektedir. Urfa şuarâsı içinde ilk defa vatanî şiir yazan kendisidir. 1332 (1916)'de birkaç mah belediye riyasetinde bulunmuş ise de bilahare istifa etmiştir. Bazı eş'ârı İstanbul'da Ali Efendi'nin neşrettiği Tarih ve Edebiyat Mecmuasında saha-i intişara vaz olunmuştur. Ahiren 250 beyti havi olmak üzere bir tarz-ı nevîn ve bir üslub-ı rengîn ile yazdığı Mevlid-i Şerif sâmi'â-ârâ-yı müminin olmaktadır. Hele "tekvin-i âlem" faslı fennin en son keşiflerine tatbik ve tevakkuf etmektedir." (Saraç 2013: 16)

Semra Nur Abamor bu bilgilere ek olarak şairin İstanbul'dan Urfa'ya kaleağası olarak gönderilmiş münevver bir aileye mensup olduğunu, nesiller boyu bu görevi icra ettiklerini, sonradan ziraatla uğraşmaya başladıklarını bildirmiştir. Osman Remzi, kılıç kuşanmış, *Söylem* Aralık 2017 2/2

Sultan IV. Mehmed Reşad zamanında “devletlü” veya “izzetlü” unvanlarını almış, “paşa” unvanını kazanmasına az bir zaman kalmışken vefat etmiştir. Edebiyatın yanında resim ve müzik sanatlarıyla da uğraşan, iyi derecede piyano çalıp at resimleri çizmeyi seven şair, İstiklal Marşı yarışması için bir şiir göndermiş, “Remzî” yanında “Rehâvî” mahlasını da kullanmıştır (Abamor 2015: 5). Sarışın, zayıf bünyeli, nazik, mütevazı, hayırsever bir kişi olduğu kaydedilen şairin, *Mevlid* ve *Vâmuk u Azrâ*’dan başka vefatlar ve çeşitli yapılar için tarih düşürdüğü kitabeleri (Alpay 1986: 181-182, Saraç 2013: 24-25), bir mersiyesi, halk şairlerinin şiirlerine yazmış olduğu tahmîslerden oluşan bir şiir defteri bulunmaktadır. *Yusuf u Züleyha* mesnevisi ile daha pek çok eseri ise vefatından sonra hurda kâğıt olarak satılmıştır (Abamor 2015: 7). Şairin belediye başkanlığı yaptığı tarih aralığı da 1914-1916 olarak tespit edilmiştir (Kurtoğlu 2013: 26, <http://www.sanliurfa.bel.tr/personel-list/20/eski-baskanlarimiz>).

Osman Remzi, Süleyman Nazif, Ferik Kâzım Paşa, Ziya Paşa gibi şairlerin şiirlerini tahmîs ederek İstanbul’un edebî muhitlerine yakın olmaya çalışmış, (Saraç 2013: 22-23) Ali Emîrî’nin *Osmanlı Tarih ve Edebiyat Mecmuası*’nı takip etmiş ve onun şiirlerini tahmîs ederek mektupla dergiye göndermiştir. Manzumeleri takdirle karşılayan Ali Emîrî bunları derginin çeşitli sayılarında yayımlamıştır (Erdoğan Çeltik 2007: 81).

OSMAN REMZİ’NİN ALİ EMİRÎ’NİN GAZELLERİNİ TAHMİSİ

Klâsik Türk şiirinde önemli bir gelenek olan “nazîre” bir şairin diğer bir şairin şiirine aynı vezin, kafiye ve redifle yazılmış bir şiir olmasının çok daha üstünde adeta bir edebiyat okulu işlevine sahiptir. Ali Emîrî’nin *Osmanlı Tarih ve Edebiyat Mecmuası* da içerik yönünden incelendiğinde hayat ve edebiyat hakkında tartışmaların yapıldığı, şairlerin şiirlerini birbirleriyle yarıştırdıkları, birbirlerine nazîreler yazdıkları, zaman zaman birbirlerini kıyasıya eleştirdikleri şiir meclislerinin somutlaşmış hâlini andırmaktadır. Dergide yayımlanan ve çoğunluğu klâsik Türk şiiri şeklinde olan toplam 359 şiirin 112’si nazîredir. Ali Emîrî, dergiye şiir gönderen gençleri teşvik etmek amacıyla onların şiirlerini dergide yayımlamış, nazîre geleneğini sürdürmelerini sağlamak istemiştir. Böylece dergi etrafında bir edebî muhit oluşturmuştur (Erdoğan Çeltik 2013: 242). Derginin çeşitli sayılarında, Osman Remzi’nin yeğeni, tanınmış akademisyen, şair ve yazar Kemal Edip Kürkçüoğlu’nun “Ra’ dî” mahlasıyla yazdığı şiirler de yayımlanmıştır.

Osman Remzi’nin tahmîsleri “eklemeli nazım şekilleri” olarak da adlandırılabilen nazîre türünde eserler arasında yer alırlar (Köksal 2006: 54-55). Çünkü bu şiirler nazîre ile bir başkasının eserini tamamlamak, onunla bütünleşmek, aynı ustalıklarla hatta daha üstün, daha güzel yazılmış mısralarla zenginleştirmek ve dolayısıyla kendi değerini belirtmek, aynı

zamanda üzerine ekleme yaptığı şiir ile şairini takdir ettiğini de ortaya koymak (Cengiz 1986: 335) anlamında aynı işleve sahiptir. Osman Remzi, Ali Emîrî'ye şiirlerini gönderdiği mektupta onu örnek aldığını belirtmiş, takdir görme, uzaktan da olsa bir edebî muhite dâhil olma arzusunu açıkça ifade etmiştir:

“Şimdi şorulsa kimdir üstâd-ı küll cihanda
Sensiñ ‘aliyyü’l-a‘lâ ser-âmidî Emîrî
Mîhr-i kemâliñ olsun Pertev-nişâr-ı ‘âlem
Döndükçe çarh-ı gerdün Ey Âmidî Emîrî
Şâ‘ir-i muhterem üstâd-ı ekrem efendim hazretleri, Bâlâdaki kıt‘ayı zîver-i lisân-ı
muşâdağat ederek ‘arz-ı mâ-fi‘l-bâl eyliyorum. Memleketimiziñ vaz‘iyyeti
dolayısıyla pek hicrân yaşadım. ‘Âlem-i edebiyât ve maṭbū‘âta biğâne bulundum.
Faḫaṭ fıtrat-ı edebiyâta meraklı olduğumdan dolayı ba‘zı âşâr müṭâla‘a etmiş ve
ba‘zı tevârüdât-ı zihniyyemi teşbîṭ ü taḫrîr eylemişdim. Zât-ı üstâdânelerinin neşr
buyurdıkları Târîḫ ve Edebiyât Mecmû‘asını bu kere gördüm. Baña da bir gayret
geldi. Ekşeri gazeliyât-ı ‘âlîleri olmak üzere ṭab‘atime muvâfıḫ gördüklerimi
taḫmîs ve tanzîr etdim. Ancak gerek evvel ve gerek âḫir sâniḫât-ı fikriyyemiñ
maḫbûl-ı ‘âlîleri olup olmayacağı tereddüdündeyim. Eğer muvâfıḫ görülüyorsa
mecmû‘aңызda ṭab‘ u neşrini zât-ı edebiyât-pervânelerinden istirḫâm eylerim.
Taḫdîm edilen eserleriñ birkaç misli maḫfûzen mevcûddur. Rağbet ve teşvîkât-ı
üstâdânelerine maḫzar olursam daha fazla söyleyeceğime ümîd-vârım. Eyâdi-i
kerem-kârîlerini taḫbîl ederim efendim” (Osmanlı Tarih ve Edebiyat Mecmuası 2/24
28 Subat 1336: 604)¹

Bu çalışmaya konu olan Ali Emîrî'nin gazelleri ile Osman Remzi'nin yazdığı 11 nazîre, derginin şu sayılarında yayımlanmıştır:

Gazel Numarası	Ali Emîrî'nin Gazelleri	Osman Remzi'nin Tahmîsleri
1	1/3, 31 Mayıs 1334: 68-69	2/24, 28 Subat 1336: 607-608
2	1/4, 30 Haziran 1334: 84-85	2/24, 28 Subat 1336: 609
3	1/4, 30 Haziran 1334: 86-87	3/25, 31 Mart 1336: 655-656
4	1/5, 31 Temmuz 1334: 103-104	3/25, 31 Mart 1336: 657-658
5	1/5, 31 Temmuz 1334: 105	3/25, 31 Mart 1336: 658-660
6	1/7, 30 Eylül 1334: 129-130	3/26, 30 Nisan 1336: 699-701

¹ Buradaki ilk rakam şiirlerin yayımlandığı *Osmanlı Tarih ve Edebiyat Mecmuası*'nın yılını, ikincisi sayısını belirtmektedir. Daha sonra sırasıyla derginin yayımlandığı tarih ve şiirin sayfası gösterilmiştir. Dergiden yapılan bütün alıntılarda aynı sistemle kaynak gösterilmiştir. Dergiye erişim T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Beyazıt Devlet Kütüphanesi Hakkı Tarık Us Koleksiyonu'na ait şu adreslerden sağlanmıştır: <http://www.tufs.ac.jp/common/fs/asw/tur/htu/data/HTU2166-02/index.djvu>, <http://www.tufs.ac.jp/common/fs/asw/tur/htu/data/HTU2166/index.djvu>.

7	1/7, 30 Eylül 1334: 134-135	3/26, 30 Nisan 1336: 701-703
8	1/12, 28 Şubat 1335: 222	3/27, 31 Mayıs 1336: 746-748
9	2/14, 30 Nisan 1335: 268-269	3/31, 30 Eylül 1336: 950-952
10	2/15, 31 Mayıs 1335: 308	3/28, 30 Haziran 1336: 803-805
11	2/15, 31 Mayıs 1335: 312	3/29, 31 Temmuz 1336: 846-847

Bir nazîre mecmuasını andıran dergide Ali Emîrî'nin gazellerinin bir kısmı da başka şairlere nazîre olarak yazılmıştır. Gazellerin bazı beyitlerinde vezin kusurları bulunmaktadır:

Gülgün ruḥını gülgülî dîbâya deġişmem
 Hûn-ı dilimi kırmızı şahbâya deġişmem
 Ey mülk-i suḥan şâh-ı keremkârî Emîrî

Dönemin edebiyat eleştirmenleri Ali Emîrî'yi oldukça eleştirmişler; sayısı yüz bine ulaşan şiirlerini topladığı hacimli bir *Divanı* olmasına, konuşur gibi rahatça şiir söylemesine rağmen iyi bir şair olmadığını belirtmişlerdir (Arslan 2008: 28-29). Ali Emîrî'nin *Dîvânı*'nı yeni harflere aktaran Mustafa Uğurlu Arslan, şairin küçük yaşlardan itibaren şiir yazdığını, bu sebeple şuhâne, hikemî ve nükte-âmiz gibi deġişik üslup özellikleri gösterdiğini belirtmiştir. Klâsik Türk şiirine ve kitaplara olan ilgisiyle Mevlânâ, Süleyman Çelebi, Fuzûlî, Nef'î, Nedîm ve Ziya Paşa gibi şairlerden etkilenen şairin eserleri dönemin aydınların sosyal hayatını ve sıkıntılarını da yansıtmaktadır (Arslan 2008: 31-51).

Osman Remzi, Ali Emîrî'nin gazellerini tahmîs ederken bazen küçük deġişiklikler yaparak vezin kusurlarını gidermeye ya da anlamı güzelleştirmeye çalışmış, bazen de şiire yeni bentler ilave etmiştir: aḳ çehrelî - ay çehrelî; al yanaġı - elma yanaġı; ḳorḳarım lâkin olur cevır eylemek 'âdet saña - ḳorḳarım cevır eylemek lâkin olur 'âdet saña; ol ebruda - ebrûlarda; vaṭanın derdi - 'âlemiñ derdi; yine şâd ol - yine vâr ol; bu belâlar başına geldi hep ikrâr uğruna - bu belâlar başına hep geldi ikrâr uğruna; bin ġavġâ - bir ġavġâ; vaṭandan öyle bir - cihândan öyle bir.

Ali Emîrî, derginin amaçları arasında vatana ve millete faydalı olma fikrine yer vermiştir. Bu düşüncenin dergide yayımlanan şiirlere de yansıdığı görülmektedir. Yukarıda anılan Osman Remzi ile ilgili kaynağı tespit edilemeyen belgede de Urfa şairleri arasında "vatani şiir" yazan ilk şairin Osman Remzi olduğu ifade edilmiştir. Gazellerin çoğunluğuna aşk teması hâkimken birinci gazeldeki

'Âşıkız bir güzele ya'ni (Emîrî) vaṭana
 Cân ile sa'y ederiz ḥidmet-i cânânemize

beytine; beşinci gazel ve tahmisindeki

Bî-vefâlıkda niçün oldu felek-meşreb bu ḥalk
 Açmıyor evlâdına bir muntazam mekteb bu ḥalk
 Bilmiyor şimdi sebât-ı meşreb ü mezheb bu ḥalk

Terk edib fermânıñu azmağdadır yâ Rab bu halk
Destime ver Zülfikârı söyle arslânım baña

beyitlerine; altıncı gazeldeki

Vaţanıñ derdi beni inledir Eyyüb gibi
Hiç ben yoksa cihân derdini maşhûb muyum

beyti ile onuncu gazelin tamamına ve tahmîsine vatan teması; dokuzuncu gazel ve tahmîsine ise tasavvuf teması hâkimdir.

SONUÇ

XIII. yüzyılda Batı Türkçesinin Anadolu'daki gelişimiyle eş zamanlı olarak hazırlık evresini tamamlayan, XV-XVIII. yüzyıllar arasında klâsik olan edebiyat geleneği XIX. yüzyılda yerini Batı etkisinde gelişen modern Türk edebiyatına bıraksa da etkileri uzun süre devam etmiş ve etmektedir. Bu çalışmada tanıtılan Kürkçü-zâde Osman Remzi, Osmanlı'nın son döneminde yetişmiş, Cumhuriyetin ilk yıllarında yaşamış ve bir müddet belediye başkanlığı yapmıştır. Şair, eserleri ve döneminde bir edebî muhit işlevini yerine getiren *Osmanlı Tarih ve Edebiyat Mecmuası*'na gönderdiği tahmîslerle klâsik Türk şiiri geleneğinin son temsilcilerinden biri olmuştur. Osmanlı şair okulu olarak kabul edilen nazîrecilik geleneği teknolojinin imkânlarıyla dergi ve gazete ortamlarında devam etmiştir. Şairin tahmîsleri ve Ali Emîrî'nin model şiirleri yer yer vezin kusurları taşısa da dönem aydınlarının önceliklerini, kaygılarını ve estetik yaşantılarını aydınlatmaları açısından önem taşımaktadır. Osman Remzi'yi ve eserlerini tanıtan, onun nazîrecilik yönünü ve dönemin aydınlarından Ali Emîrî ile münasebetini ortaya koyan bu çalışmanın yeni çalışmalara kapı aralaması beklenmektedir.

KAYNAKÇA

- Abamor, Semra Nur (2015). 20. Yüzyıldan Bir Dîvan Edebiyatı Esintisi *Mevlid-i Nebevî Kürkçüzâde Osman Remzi*. İstanbul: Erkam Yayın San. ve Ticaret.
- Alpay, Bedri (1986). *Şanlıurfa Şairleri I* (Edisyon Adil Saraç). Şanlıurfa: Dal Yayıncılık.
- Arslan, Mustafa Uğurlu (2008). *Ali Emîrî Efendi ve Divanı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Fatih Üniversitesi.
- Cengiz, Halil Erdoğan. (1986). "Divan Şiirinde Musammatlar" *Türk Dili Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri)*. S. 415-416-417, s. 291-429.
- Erdoğan Çeltik, Seher (2007). *Ali Emîrî'nin Osmanlı Tarih ve Edebiyat Dergisi Üzerine Bir İnceleme*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.

- Erdoğan Çeltik, Seher (2013). "Ali Emirî'nin Osmanlı Tarih ve Edebiyat Mecmuası". *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. S. 8/1: 237-247.
- Karakaş, Mahmut (2012). *Şanlıurfa Mezar Taşları*. Konya: Şurkav Yayınları.
- Köksal, M. Fatih (2006). *Sana Benzer Güzel Olmaz Divan Şiirinde Nazire*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kurtoğlu, Mehmet (2013). "Çağdaş Bir Nâbî Meçhul Bir Urfalı Şair Kemâl Edîb Kürkçüoğlu". *ŞURKAV Şanlıurfa Kültür Sanat Tarih ve Turizm Dergisi*. Şanlıurfa: Kurtuluş Matbaası.
- Kürkçüzâde Osman Remzi (2013). *Sergüzeşt-i Mâzî Yahud Vâmık u Azrâ* (haz. Mehmet Adil Saraç). Şanlıurfa: Şanlıurfa Valiliği Yayınları.

İnternet Kaynakları

- Osmanlı Tarih ve Edebiyat Mecmuası (e.t. 10.08.2017). T.C. *Kültür ve Turizm Bakanlığı Beyazıt Devlet Kütüphanesi Hakkı Tarık Us Koleksiyonu*:
<http://www.tufs.ac.jp/common/fs/asw/tur/htu/data/HTU2166-02/index.djvu>,<http://www.tufs.ac.jp/common/fs/asw/tur/htu/data/HTU2166/index.djvu>
- Osmanlı Tarih ve Edebiyat Mecmuası (e.t. 10.08.2017). *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi İSAM Kütüphanesi Osmanlıca Makaleler Veri Tabanı*:
<http://ktp.isam.org.tr/>
- Şanlıurfa Belediyesi İnternet Sayfası (e.t. 15.10.2017). <http://www.sanliurfa.bel.tr/personel-list/20/eski-baskanlarimiz>

EKLER

Ali Emîrî'nin Gazelleri ve Osman Remzi'nin Tahmîsleri

Gazel

Feilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Feilün
(Fâilâtün) (fa'lün)
(. . - -) / (. - -) / (. - -) / (. . -)

Geldi cânân bu gece nâz ile kâşânemize
Nûr yağdırdı sa'âdet güneşi hânemize

Hânemizdir harem-i gülşen-i cânâna karîb
Kâsr-ı cennet görünür hâne-i vîrânemize

Âteş-i 'aşk ile yandıķca şafâ kesb ederiz
Degmesin kimse bizim neşve-i pervânemize

Çâk çâk etdi dili zülf-i perîşân-ı heves
Rağbet etmez mi güzeller 'acabâ şânemize

Dilde var bir dürr-i yektâ adına derler 'aşk
Kimse kıymet veremez dildeki dürdânemize

Çırpınır görse bizi havf ile endâm-ı hasûd
Kaldı hayretde cihân heybet-i merdânemize

'Âşıkız bir güzele ya'ni "Emîrî" vaţana
Cân ile sa'y ederiz hîdmet-i cânânemize
(1/3, 31 Mayıs 1334: 68-69)

Ali Beg Efendi'ye nazîre olarak yazılan gazelin tahmîsi

Mihr ü meh secde eder tâlî-i ferzânemize
Murğ-ı firdevs-i berîn kundu bizim lânemize
Koyalım mı yerine kevseri peymânemize
Geldi cânân bu gece nâz ile kâşânemize
Nûr yağdırdı sa'âdet güneşi hânemize

Ka'be-i hüsnü ziyâret bana olmaz mı naşîb
Bunca şâ'im beni maħrûm-ı tavâf etse 'acîb
Kûy-ı luţfunda neden ben kalayım böyle ğarîb
Hânemizdir harem-i gülşen-i cânâna karîb
Kâsr-ı cennet görünür hâne-i vîrânemize

'Aks-i mihrile hilâlîz ki ziyâ kesb ederiz
Biz o tîğîz ki yanar sonra cilâ kesb ederiz
Sanma kim süz-ı mahabbetle cefâ kesb ederiz
Âteş-i aşk ile yandıķca şafâ kesb ederiz
Degmesin kimse bizim neşve-i pervânemize

Yoķ mu üftâdelerin dehrde feryâd-ı re'si
Çıkıyor göklere billâh yeter son nefesi
Gel gir ey murğ-ı emel işte sana ten kafesi
Çâk çâk etdi dili zülf-i perîşân-heves
Rağbet etmez mi güzeller 'acabâ şânemize

Canda var sırr-ı tecellâ adına derler 'aşk
Gözde var nûr-ı mücellâ adına derler 'aşk
Tende var rûh-ı muţarrâ adına derler 'aşk
Dilde var bir dürr-i yektâ adına derler 'aşk
Kimse kıymet veremez dildeki dürdânemize

Olalı mihr-i ruħun levħa-i dilde meşhûd
Çeşm-i huffâş-ı 'adû oldu şeb-i târ-âlûd
Hâside âhum olur şâ'ika-i çarħ-ı kebûd
Çırpınır görse bizi havf ile endâm-ı hasûd
Kaldı hayretde cihân heybet-i merdânemize

Vakf-ı cân eyler isem çok mu o vech-i hüsnü
Feyz-i luţfuyla gelir gelse de tâkat bedene
"Remziyâ" beste-diliz biz de bu 'âlî sühûna
'Âşıkız bir güzele ya'ni (Emîrî) vaţana
Cân ile sa'y ederiz hîdmet-i cânânemize
(2/24, 28 Subat 1336: 607-608)

Nazîre

Mef'ülü / Mefâilü / Mefâilü / Feülün
(- - .) / (. - - .) / (. - - .) / (. - -)

Sevdim seni ağlatma beni ey yüzü mähım
Hüsnün geçer ammâ kalır üstünde günâhım

Ey nür-ı mübîn çünkü cihânda seni gördü
Fahır eylesin eflâke benim nür-ı nigâhım

Sevmek seni olmuş bana bir âfet-i cân-süz
Ey hüsnü belâ çeşmi elâ zülfü siyâhım

Bir dem mi geçer eylemeyim derd ile bin âh
Güyâ nefis ölmüş çıkıyor sîneden âhım

Hasretle "Emîrî" nice kan ağlamayım ben
Bilmem nerede kaldı niçin gelmedi şâhım
(1/4, 30 Haziran 1334: 84-85)

Dördüncü nüshadaki gazelin tahmîsi

Ey hâk-i deri beyt-i mu'allâ-yı penâhım
Derbânlık ile eyle füzün devlet ü câhım
Derd eyleme girme günehe şaşmaya râhım
*Sevdim seni ağlatma beni ey yüzü mähım
Hüsnün geçer ammâ kalır üstünde günâhım*

Âyîne-sıfat bağıdım o sîmîn teni gördüm
Billür-ı mücellâ gibi bir gerdeni gördüm
Hangi tarafa bağıdım ise ben beni gördüm
*Ey nür-ı mübîn çünkü cihânda seni gördü
Fahır eylesin eflâke benim nür-ı nigâhım*

Ey şem'-i ruhu bezm-i mahabbetde dil-efrüz
Mihrünle felek dönmede pervâne-veş her rüz
Yandı şerer-i aşkına tâb u tef-i temmüz
*Sevmek seni olmuş bana bir âfet-i cân-süz
Ey hüsnü belâ çeşmi elâ zülfü siyâhım*

Kaldırdı yüzünden o siyeh zülfü seher-gâh
Gün doğdu kızardı ruhu-ı gül-goncası nâgâh
Bin cilve ile gitdi dönüp gelmedi eyvâh
*Bir dem mi geçer eylemeyim derd ile bin âh
Güyâ nefis ölmüş çıkıyor sîneden âhım*

Hicrinle nasıl qaraları bağlamayım ben
Süz-ı gam ile cân u dili dağlamayım ben
"Remzî" Kızılırmak kesilip çağlamayım ben
*Hasretle (Emîrî) nice kan ağlamayım ben
Bilmem nerede kaldı niçin gelmedi şâhım
(2/24, 28 Subat 1336: 609)*

Nazîre

Mef'ülü / Mefâilü / Mefâilü / Feülün
(--.) / (.--.) / (---.) / (---)

Gülgün ruḥını gülgülî dîbâya deġişmem
Ḥûn-ı dilimi kırmızı şahbâya deġişmem

Aķ çehrelî sâkîşini meyḥâne-i zevķiñ
Zenci beççe-i küy-i dilârâya deġişmem

Vuşlat gecesî 'av'ave-i kelbini yâriñ
Biñ zenzeme-i bülbül-i şeydâya deġişmem

Ḳoysam eşiġi üzre açık başımı yatsam
Tâc-ı ser-i Keyḥüsrev ü Dârâya deġişmem

Al yanaġı mîve-i cennettir o yâriñ
Bir büsesini biñ kızıl elmaya deġişmem

Zîr-i lebidir mesken-i ezvâķ-ı 'avâlim
Bir ḥandesiniñ zevķını dünyâya deġişmem

Yek-reng-i ḥaķ ıķat olan eᡥ'ârî Emîrî
Artık şarı ḥülyâ mâvi rü'yâya deġişmem
(1/4, 30 Haziran 1334: 86-87)

Tafşlı ve ba'zı âsar-ı güzidesi 23'ncü nüshada mürür eden¹ üstâd-ı belâgat Urfalı Remzî Beg tarafından vârid olan âsar-ı nezihâneniñ mâ-ba'dı: Üçüncü taḥmîs olmak üzere yine dördüncü nüshaniñ nezâ'ir kısmındaki ikinci gazelimiziñ taḥmîsi

Ḥatt-ı lebini hâle degil âya deġişmem
Nur-ı nazarın mihr-i mu'allâya deġişmem
Ḥâl-i ḥaddini nüsha-i küberâya deġişmem
Gülgün ruḥını gülgülî dîbâya deġişmem
Ḥûn-ı dilimi kırmızı şahbâya deġişmem

Güş eyleyeli bülbülünü lâne-i zevķiñ
Derbâni hemân oldı gönül ḥâne-i zevķiñ
Ḥasretkeşiyim şöyle ki peymâne-i zevķiñ
Ay çehrelî sâkîşini meyḥâne-i zevķiñ
Zenci beççe-i küy-i dilârâya deġişmem

Yok farkı yanımda ruķabâ ile ḥımâriñ
Ham-der-ham olan ṫurresidir 'aynı yulariñ
Versin ḥaberin ġayrı bize şubḥ-ı bahâriñ
Vuşlat gecesî 'av'ave-i kelbini yâriñ
Biñ zenzeme-i bülbül-i şeydâya deġişmem

Hicrân-ı elemin şöylece bir cânibe atsam
Derd ü keder-i 'âlemi müdbirlere şatsam
Ezvâķ-ı feraḥbaḥş ile ḥülyâlara batsam
Ḳoysam eşiġi üzre açık başımı yatsam
Tâc-ı ser-i Keyḥüsrev ü Dârâya deġişmem

Seyr eyle leb-i la'lini diġķatle nigâriñ
İç kevşer-i dünyâda gör ol şâhidi yâriñ
Zevķı iki dünyâya verilmez o 'izâriñ
Elma yanaġı mîve-i cennettir o yâriñ
Bir büsesini biñ kızıl elmaya deġişmem

Bir geldi cihân mülküne ol Ka'be cemâlim
Sa'yimle ṫavâf itsem artmakda melâlim
Ben çâḥ-ı zeķan zemzemine ḥâl-i Bilâlim
Zîr-i lebidir mesken-i ezvâķ-ı 'avâlim
Bir ḥandesiniñ zevķını dünyâya deġişmem

Ey mülk-i süḥan şâḥ-ı keremkârî Emîrî
'Afv eyle bu gün "Remzî" nâçarı Emîrî
Renk verme o efsânelere bâri Emîrî
Yek-reng-i ḥaķıķat olan eᡥ'ârî (Emîrî)
Artık şarı ḥülyâ mâvi rü'yâya deġişmem
(3/25, 31 Mart 1336: 655-656)

¹ Osman Remzi hakkındaki yazı 24. sayıda yer almasına rağmen metinde sehven 23. sayı olarak belirtilmiştir.

Nazîre

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün
(- . - -) / (- . - -) / (- . - -) / (- . -)

Her ne cevri etseñ şikâyet etmem ey âfet saña
Korqarım lakin olur cevri eylemek 'âdet saña

Kıymeti dünyâ değerken cevher-i cismiñ seniñ
Çeşm ü ebrular da vermiş başka bir kıymet saña

Bir nigâhından bulur derd-i derûnuñ iltiyâm
Bu ne sırdır haste çeşminden gelir şîhhat saña

Kalmasun ferdâya şekvâ eyledim biñ âh u zâr
Mest ede gâflet şarâbı vermedim mühlet saña

Yokdur ol ebrûda bir îmâ-yı şefkat kim meger
'İşve mihrâbında olmuş cevri için niyyet saña

Eylemiş bir mişli yok ma'şukı görmek arzû
Hüsn-i müstesnâyı taşîş eylemiş hîlkat saña

Nâz u istiğnâdan eyler mi "Emîrî" iştikâ
Nâz u istiğna da vermiş başka bir zînet saña
(1/5, 31 Temmuz 1334: 103-104)

Dördüncü tahmîs olmak üzere mecmû'amızın beşinci nüshasındaki gazelimiziñ bir sâbık-ı üstâdâne tahmîsi

Başka bir hâlet verir her cilve-i kudret saña
Gâ'ib eyler kuvvetin, kim eylese diğkat saña
'Aşkıña kurbân olanlar eylemez minnet saña
*Her ne cevri etseñ şikâyet etmem ey âfet saña
Korqarım cevri eylemek lakin olur 'âdet saña*

Nurdan âyîne mi bilmem nedir ol gerdeniñ
'Aks edince nûra garq eyler bütün pîrâmeniñ
Ay u gün koynunda güyâ şaklamış pîrâheniñ
*Kıymeti dünyâ değerken cevher-i cismiñ seniñ
Çeşm ü ebrûlar da vermiş başka bir kıymet saña*

Çekse şemşîr-i nigâhın fitneler eyler kıyâm
Çıkmasın şürîş hemân sînem aña olsun niyâm
Râhatîñ ey dil bozulmaz böylece kaldıkca tâm
*Bir nigâhından bulur derd-i derûnuñ iltiyâm
Bu ne sırdır haste çeşminden gelir şîhhat saña*

Hüsn-i niyyet virdi bu 'abd-i za' îfe ictisâr
'Afv kıl taşîrimi ey nâzenîñ nâm-dâr
Âsitân-ı devletiñde eyleyüp meksû karar
*Kalmasun ferdâya şekvâ eyledim biñ âh u zâr
Mest ede gâflet şarâbı vermedim mühlet saña*

Nağs-ı hâlîñ kalbimi itmiş süveydâ-veş maqar
Yoksa 'aks-i merdüm-i çeşmiñ mi bilmem tutdu yer
Merdüm-i cânımsıñ ammâ sen neler etdiñ neler
*Yokdur ebrûlarda bir îmâ-yı şefkat, kim meger
'İşve mihrâbında olmuş cevri için niyyet saña*

Hey ne hikmet şâhibi bir şânî'-i kudret ki bu
Bunca maşnû'âta virmiş başka başka reng ü cû
Koydu mevcûdâtı hayretde faqat ey hûb-rû
*Eylemiş bir mişli yok ma'şukı görmek arzû
Hüsn-i müstesnâyı taşîş eylemiş hîlkat saña*

Şîve-i nâz göstereñ ey 'âlem-ârâ dilrübâ
Gönlümü bî-ihtiyâr etdi esîr ü mübtelâ
Hüsn vermiş başka hâlet sendeki tavr u edâ
*Nâz u istiğnâdan eyler mi "Emîrî" iştikâ
Nâz u istiğna da vermiş başka bir zînet saña*

Müsta'id kılsa seni ey dil n'ola ehl-i kemâl
Hâke düşmüş dâneyi ihyâ eder âb-ı zülâl
Oldı her tahmîs, bir âyîne-i sihr-i helâl
Söyledir şîrîñ sözü "Remzî" seni tûtî mişâl
Neşve-i şî'r-i Emîrî verdi bir hâlet saña
(3/25, 31 Mart 1336: 657-658)

Ġazel

Fāilātün / Fāilātün / Fāilātün / Fāilün
(- . - -) / (- . - -) / (- . - -) / (- . -)

Gösterir dā'im şevāb u şıdķı vicdānım baña
Muhterem güller 'ayān eyler gülistānım baña

Nerdesin ey āfitāb-ı mahşer-āşüb-ı 'aşķ
Oldı bir şām-ı belā her leyl-i hicrānım baña

Kūşe-i çeşmiñle bir feyz-i nazār 'aşķ eylesen
Secde-i tebrīk eder baht-ı girizānım baña

Dil-ħarāb-ı 'aşķım ammā kenzi-i kudret bendedir
Baķ ne gevheler verir vicdān-ı vīrānım baña

Kendimi taht-ı şafā üstünde Cem zan eylerim
Bir niġāh-ı iltifāt etse o cānānım baña

Terk edib fermānıñı azmaķdadır yā Rab bu ħalk
Destime ver Zūlfikārı söyle arslānım baña

Piş-i ye'simden mürür etdikçe ħāl-i kā'ināt
Āteşin bir āfet-i cān oldu her ānım baña

Bir giribān-çāk-i ye's oldum "Emirī" gösterir
Şekl-i mihrāb-ı każa çāk-i giribānım bana
(1/5, 31 Temmuz 1334: 105)

Yine beşinci nüshada olan diġer ġazelimiziñ taħmisi

Olalı manzūr, ħüsn-i mihr-tābānım baña
Bir tecelligāh-ı ħaķdır levħa-i cānım baña
Añlatıyor niķ ü bed-i eyyāmı iz'ānım baña
Gösterir dā'im şevāb u şıdķı vicdānım baña
Muhterem güller 'ayān eyler gülistānım baña

Cānımı cānānıma vermek ise maṭlūb-ı 'aşķ
İşte ħāzır cānımız alsın hemān mahbūb-ı 'aşķ
Düşmesin tek kūşe-i nisyāna bu mensūb-ı 'aşķ
Nerdesin ey āfitāb-ı mahşer-āşüb-ı 'aşķ
Oldı bir şām-ı belā her leyl-i hicrānım baña

Bir gün olsun gec civārımdan gel ey gül-i pīremen
Tā muaṭṭar ola būyuñla dimāġ-ı cān u ten
Nāz u istiġnā yeter ey dilber-i sīmīn beden
Kūşe-i çeşmiñle bir feyz-i nazār 'aşķ eylesen
Secde-i tebrīk eder baht-ı girizānım baña

Zulmet-i ħasret yerim, taḅ'ım faķaṭ tābındadır
Çünkü ey nūr-ı emel fikr ü ħayālim sendedir
Zāhir cisme bakılmaz, sır derūn-i tendedir
Dil-ħarāb-ı 'aşķım ammā kenzi-i kudret bendedir
Baķ ne gevheler verir vicdān-ı vīrānım baña

Yār luṭf etmezse dünyāyı 'adem zan eylerim
İltifāt etdikçe yārānım sitem zan eylerim
Kūyunu cānānıñ bāġ-ı irem zan eylerim
Kendimi taht-ı şafā üstünde Cem zan eylerim
Bir niġāh-ı iltifāt etse o cānānım bana

Bī-vefālıķda niçün oldu felek-meşreb bu ħalk
Açmıyor evlādına bir muntażam mekteb bu ħalk
Bilmiyor şimdi sebāt-ı meşreb ü mezheb bu ħalk
Terk edib fermānıñı azmaķdadır yā Rab bu ħalk
Destime ver Zūlfikārı söyle arslānım baña

Mevc urur taḅ'imda şimdi infi'āl-i kā'ināt
Elverir bulsun niġāyet iħtilāl-i kā'ināt
Merhamet kıl ħālime ey zül'ı-celāl-i kā'ināt
Piş-i ye'simden mürür etdikçe ħāl-i kā'ināt
Āteşin bir āfet-i cān oldu her ānım baña

'Ākiliñ biñ nükte bir rüşen zamīri gösterir
Özge bir āyinedir bālā ve zīri gösterir
Baķ ne "Remzi" 'āriñiñ gülün ħabiri gösterir
Bir giribān-çāk-i ye's oldum "Emirī" gösterir
Şekl-i mihrāb-ı każa çāk-i giribānım bana
(3/25, 31 Mart 1336: 658-660)

Nazîre

Feilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Feilün
(Fâilâtün) (fa'lün)
(. - -) / (. - -) / (. - -) / (. - -)

Yûsuf'umdan beni dūr eyledi Ya'kûb muyum
Felegiñ şabr ederim cevrine Eyyûb muyum

Dâ'imâ gâlib-i muṭlaḳ mu baña derd ü belâ
Ne kadar derd ü belâ var ise maḡlûb muyum

Bir nefes râhat-ı dil yok mu baña dünyâda
Dem-be-dem böyle zebûn-ı ğam u âşûb muyum

Benden ayrılmağa bir dem edemez şabr u qarâr
Sû-i tâli' nazarında o kadar hûb muyum

Baña hem hasret ü hem ğam ediyor hükm-i şediî
Bilemem hasrete yoksa ğama mensûb muyum

Vaṭanıñ derdi beni inledir Eyyûb gibi
Hiç ben yoksa cihân derdini maşhûb muyum

Şimdi baş üzre beni gezdire erbâb-ı vefâ
'Âşîka yâr selâm yazdığı mektûb muyum

Etmedi bir gün "Emûri" baña bir hüsn-i nazar
Nazarında felegiñ fazl ile ma'yûb muyum
(1/7, 30 Eylül 1334: 129-130)

'Urfadan gelen nefis ü belîğ taḥmîslerden (mâ- ba'd)

Yedinci nüshadaki gazelimiziñ taḥmîsi

Fâş edib sırr-ı ḥaṭın zülfüne maşlûb muyum
Bezm-gâh-ı ḥarem-i vaşda maḥcûb muyum
Demezim yüz süricek ḥâkine çârûb muyum
*Yûsuf'umdan beni dūr eyledi Ya'kûb muyum
Felegiñ şabr ederim cevrine Eyyûb muyum*

Bu miḥenḥâneye atdı beni aḥkâm-ı każâ
Çâk çâk etmede dâmân-ı dili dest-i cefâ
Dönüyor bîm ü ümîd ile günüm vâveylâ
*Dâ'imâ gâlib-i muṭlaḳ mu baña derd ü belâ
Ne kadar derd ü belâ var ise maḡlûb muyum*

Olamam kayd-ı ğamından felegiñ âzâde
Çünkü her laḫzada biñ fitne gelir îcâde
'Âkıbet ḥarmen-i 'ömrüm verecek berbâde
*Bir nefes râhat-ı dil yok mu baña dünyâda
Dem-be-dem böyle zebûn-ı ğam u âşûb muyum*

Mû-be-mû tîr-i elem eylemede cânıma kâr
Ḥâṭıra şekl-i şafâ gelse eder ğamla güzâr
Düşmüşüm hısn-ı ḥaşîn-i ğama kâbil mi firâr
*Benden ayrılmağa bir dem edemez şabr u qarâr
Sû-i tâli' nazarında o kadar hûb muyum*

Eyledi ḳalbimi işkeste yine ḫaşm-ı pelîd
Şaçdı yehpâre gibi başıma ğam çarḫ-ı anîd
Bu bürüdetir eden miḥneti her dem tecdiîd
*Baña hem hasret ü hem ğam ediyor hükm-i şediî
Bilemem hasrete yoksa ğama mensûb muyum*

Kâmetim oldu dûtâ hecr ile Ya'kûb gibi
Görmedim fitne fezâ çarḫ-ı dil-âşûb gibi
Edemem şabr bu âfetlere menkûb gibi
*'Âlemiñ derdi beni inledir Eyyûb gibi
Hiç ben yoksa cihân derdini maşhûb muyum*

Hall olub tecrübeden geçmese aşhâb-ı şafâ
Ehl-i dil edemez zerre kadar rağbet aña
Pâkdır gerd-i ḫasedden dil-i pâkîze-edâ
*Şimdi baş üzre beni gezdire erbâb-ı vefâ
'Âşîka yâr selâm yazdığı mektûb muyum*

Mâsivâ kaydına düşmez dil-i 'ulviyyet-eşer
Şaḫş-ı nâ-pâk ile ülfet edemez pâk güher
"Remziyâ" minnet-i çarḫı çekemez ehl-i hüner
*Etmedi bir gün "Emûri" baña bir hüsn-i nazar
Nazarında felegiñ fazl ile ma'yûb muyum
(30 Nisan 1336: 699-701)*

Ġazel

Fāilātün / Fāilātün / Fāilātün / Fāilün
(- . - -) / (- . - -) / (- . - -) / (- . -)

Ben neler çekdim neler dünyāda dildār uğruna
Çeşm ü ebrū uğruna zülf-i siyeh-tār uğruna

Çeşm ü ebrū hüsne zînetken bu dilberler niçün
Tiğ u hançer yaptılar uşşâk-ı gam-hvār uğruna

Aldanıp her çeşm ü ebrūya giriftār olma āh
Cān bağışla 'aşk-ı hālinden haberdār uğruna

Ben demez miydim gönül bildirme 'aşkñ cevri eder
Bu belālar başına geldi hep ikrār uğruna

Āh bulsam lutfu çok ihsānı çok bir nāzenīn
Cānımı etsem fedā öyle vefākār uğruna

Ben ölürsem dostlar yazsın mezārım tāsına
Terk-i cān etmiş bu 'aşık bī-vefā yār uğruna

Hıdmet-i 'uşşâkı taqdīr etmeyen bir bī-vefā
'Ömrünü etsin telef bir yār-i mekkār uğruna

Bir gedādan farkı yokdur bī-kerem dilberleriñ
Cān verir 'aşık olan yār-i kerem-kār uğruna

Hey ne müşkülmüş "Emīrī" cānı kurbān eylemek
Kādr u kıymet bilmeyen şūh-ı dil-āzār uğruna
(1/7, 30 Eylül 1334: 134-135)

Yine yedinci nüshadaki diğer Ġazelimiziñ tahmīsi

Sīnemi kıldı hedef müjgān-ı ğaddār uğruna
Cānımı bezl eyledim bir çeşm-i sehḥār uğruna
Vārımı etdim fedā her lahza her yār uğruna
Ben neler çekdim neler dünyāda dildār uğruna
Çeşm ü ebrū uğruna zülf-i siyeh-tār uğruna

Zülfini saçmış 'izār-ı āline cānān bu gün
Hāli dökmüş dāne-veş murğ-ı dili nahcīr için
Bu nasıl dām hīledir hep görenler söylesin
Çeşm ü ebrū hüsne zînetken bu dilberler niçün
Tiğ u hançer yaptılar uşşâk-ı gam-hvār uğruna

Öyle bir hercāyi meşreb yāre, sen yār olma āh
Nāfile āmāçtır ta'n-ı aġyār olma āh
Būyu yok bir gül için āzurde-i hār olma āh
Aldanıp her çeşm ü ebrūya giriftār olma āh
Cān bağışla 'aşk-ı hālinden haberdār uğruna

Bir çözülmöz 'uġdedir her rişte-i hükm-i kâder
'Āşık-ı ser-besteyi etmekte dā'im derbeder
'Āşık hālinden kim almuşdur ḥaġk-ı bir ḥaber
Ben demez miydim gönül bildirme 'aşkñ cevri eder
Bu belālar başına hep geldi ikrār uğruna

Baġrı yanmış şem'e ol pervāne-veş ey dil karīn
Bī-vefā bir gül için bülbül gibi etme enīn
'Āşıkı ma'şūk-ı şādık dāim eyler kām-bīn
Āh bulsam lutfu çok ihsānı çok bir nāzenīn
Cānımı etsem fedā öyle vefākār uğruna

Cem' olub bildiklerim geldikçe kabrim başına
İstemem ġarġ etmesinler meşhedim gözyaşına
İsterim anlar sebep olsun bu sırrın fāşına
Ben ölürsem dostlar yazsın mezārım tāsına
Terk-i cān etmiş bu 'aşık bī-vefā yār uğruna

'Ākıbet olur peşimān cevri ol dilrubā
Ekdigin herkes biçer 'ālem budur derler dilā
Şıdkımı derk eyleyib etmezse ger terk-i ezā
Hıdmet-i 'uşşâkı taqdīr etmeyen bir bī-vefā
'Ömrünü etsin telef bir yār-i mekkār uğruna

Ey sehī serv-i edā ḥayfā ki yok lutf-ı beriñ
Böyle beyhūde hemān eflāke çıkmakda seriñ
Kādrı olmaz yār lutfu olmayan bir 'ar'arıñ
Bir gedādan farkı yokdur bī-vefā dilberleriñ
Cān verir 'aşık olan yār-i kerem-kār uğruna

Āhenīn bir kālbe kār eyler mi eġgān eylemek
Kābil olmaz cevri anı peşimān eylemek
Gönlüñi "Remzī" muġadder böyle nālān eylemek
Hey ne müşkülmüş "Emīrī" cānı kurbān eylemek
Kādr u kıymet bilmeyen şūh-ı dil-āzār uğruna
(3/26, 30 Nisan 1336: 701-703)

Ġazel

Feilātün / Feilātün / Feilātün / Feilün
(Fâilātün) (fa'lün)
(. . -) / (. - -) / (. - -) / (. . -)

Seni her emriñi infâz ile şādān edelim
Gel bize nazlı gülüm zevk-ı firāvān edelim

Elverir nâz u edālarla girizān olmak
Ĥānemi eyle müşerref seni cānān edelim

Ey güzeller güzeli süd kuzusu hiçbir gün
Demediñ 'āşıkā bir busecik ihsān edelim

Ben demem ki şırf cāme-i raḥşānı atıb
Dürr-i yektā gibi endāmıñı 'uryān edelim

Sevdiğin vār ise bir cilveli bir nazlı güzel
O gül-i nāza da da'vetci şitābān edelim

Göñlümü mühr-i Süleymān gibi teşhīr etdiñ
Seni biz kendimize nüşā-i 'irfān edelim

Olamaz nazlı güzel kimseye bāki dünyā
Elde fırsat vār iken şöḥbet-i pinḥān edelim

Feyz-i kudretde olan şöḥbeti görsün 'ālem
Seni bülbül gibi bir mūr-i sūḥandān edelim

Baḥā raḥm etmez isen de yine şād ol melegim
Elimizden ne gelir gözyaşı rızān edelim

Oқыunca 'acabā der mi vefālī cānān
Biz de inşāf ederek terk-i girizān edelim

Yine luṭfuñdan "Emīrī" edemez kat'-ı ümīd
Gel bizim ḥāneye bir gün seni miḥmān edelim
(1/12, 28 Şubat 1335: 222)

'Urfa'dan gelen selfs-i taḥmīslerden (mā-ba'd): 12'nci nüşādaki ġazelimiziñ taḥmīsī

Pertev-i 'arızıñı şem'-i şebisitān edelim
Dili pervāne gibi şevk ile sūzān edelim
Naḥd-i 'ömri dökelim pāyiña yeksān edelim
Seni her emriñi infâz ile şādān edelim
Gel bize nazlı gülüm zevk-ı firāvān edelim
Nice bir ḥasret ile sīne dögüp saç yolmak
Şadme-i ḳahr-ı ḥazān ile gül-āsā solmak
Ne ile mümkün olur çāre bu hāle bulmak
Elverir nâz u edālarla girizān olmak
Ĥānemi eyle müşerref seni cānān edelim
Dutma bu rāh-ı ḥatır-nāki kuzum başıñ için
Kurta teslīm ile kendiñ baña olduñ küskün
Şimdi tenḥāda görünce seni kaldım düşkün
Ey güzeller güzeli süd kuzusu hiçbir gün
Demediñ 'āşıkā bir busecik ihsān edelim
Bizi döndürme şeb-i zulmete ey māh batıb
Ḳoma bīdār bizi sen mey-i ġafletle yatıb
Cisme kuvvet verelim la'l-i lebiñ cāna koyub
Ben demem ki şırf cāme-i raḥşānı atıb
Dürr-i yektā gibi endāmıñı 'uryān edelim
Ĥüsn-i şāḥānesi ey Güher-i yektā-yı ezel
Gül-i ruḥsārıña ki yoḳ gülşen-i dünyāda bedel
Beşeriñ ḥāli bu herkesde olur gizli emel
Sevdiğin vār ise bir cilveli bir nazlı güzel
O gül-i nāza da da'vetci şitābān edelim
Zülf-i Leylā'yı dil-i Ḳays'a mı zencīr etdiñ
Bağladuñ bir kıla bir şīri ne tedbīr etdiñ
Bu ne mu'ciz eşeri dehrde teşhīr etdiñ
Göñlümü mühr-i Süleymān gibi teşhīr etdiñ
Seni biz kendimize nüşā-i 'irfān edelim
Bī-tevaḳḳuf dönüyor zāl-i kühensāl-i fenā
Gösterir vech-i şafā-gāhu bir endam-ı belā
Müjde ol baḥta ki luṭf ile böyle nāmı beḳā
Olamaz nazlı güzel kimseye bāki dünyā
Elde fırsat vār iken şöḥbet-i pinḥān edelim
Olmasa feyz-i mürebbīye cihānda maḥrem
Ne kadar 'ālī ise sāfil olur bir ādem
Cān bağışlar cesede nuṭḳ ile bir 'İsī dem
Feyz-i kudretde olan şöḥbeti görsün 'ālem
Seni bülbül gibi bir mūr-i sūḥandān edelim
Sebḳat etdi saña tā tıfl iken ey şūḥ emegim
Etdiğün cevri ü ezā cümle ḥelāl ola begim
Bir keder vermeye Allah saña şızlar yüregim
Baḥā raḥm etmez isen de yine vār ol melegim
Elimizden ne gelir gözyaşı rızān edelim
AḒlarım görmez isem bir dem o yāri ḥandān
Cān naşıl şād olur olmaz ise cānān şādān
Mācerā-yı dili yazdıkca olur bir destān
Oқыunca 'acabā der mi vefālī cānān
Biz de inşāf ederek terk-i girizān edelim
Olduñ ey (Remzī) yine pūr ü üstād-ı ferīd
Nazmını durma oku feyzini eyley tezyīd

Nerm olur böyle kelâmı okuyan tab'-ı 'anîd
Yine luṭfuñdan (Emîrî) edemez kaṭ'-ı ümîd
Gel bizim ḥāneye bir gün seni miḥmān edelim
(3/27, 31 Mayıs 1336: 746-748)

Nazîre

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün
(- . - -) / (- . - -) / (- . - -) / (- . -)

'Ārifān her zerrede biñ kudret-i Mevlā arar
Meyl-i şüret eyler ammā ḥikmet-i ma'nā arar

Bî-sükûn dünyâda teftîş-i beḳā bulmaz ḥitām
Dā'imā keşti-nişinān sāhil-i deryā arar

Pençe-i āl-i 'abā olmuş çeleng-i iftiḥār
'Āşıkān zannetme artık başka bir tuḡrā arar

Ol kadar bulmuş şafā-yı genc-i vaḥdet kim göñül
Dil-rübāsından bile aşār-ı istiḡnā arar

Pāymāl eyler kulüb-i ehl-i ḥālî muḳbilān
'Ārifān şimdi zemînde āyet-i kübrā arar

Öyle bir āhen-diliñ olduḡ esîr-i mekri kim
Bilmez insāniyyeti her şeyde bin ḡavḡā arar

Fırka-i Fir'avniyān-ı 'ālemi te'dīb için
Dest-i bî-tābım 'aşā-yı mu'ciz-i Mūsā arar

'Unşur-ı 'ālemden olmuşdur "Emîrî" nā-ümîd
Bu 'anāşırdan müberrā başka bir dünyā arar
(2/14, 30 Nisan 1335: 268-269)

'Urfa'dan gelen üstādāne-i belîḡ tahmîslerden -mā-ba'd-

Muşḥaf-ı ḥüsnünde dil bir noḡta-i ra'nā arar
İşte ol bir noḡtanıñ esrarını dünyā arar
Şanma kim ehl-i ḥaḳāyık durmayıb bîcā arar
'Ārifān her zerrede biñ kudret-i Mevlā arar
Meyl-i şüret eyler ammā ḥikmet-i ma'nā arar

Bu ne ḥikmetdir fenāyı bilmiş iken ḥāş u 'ām
Her kişi tül-i emel ḳaydıyla eyler ihtimām
Olmadı lâkin müyesser kimseye ḥall-i merām
Bî-sükûn dünyâda teftîş-i beḳā bulmaz ḥitām
Dā'imā keşti-nişinān sāhil-i deryā arar

Sînem üzre çekdi bir ḥaṭ tîḡ-i müjḡân-ı nigār
Ḳalması nezdinde bir gülün hünerde 'itibār
Zîver-i şadr mıdır ancak şimdi şerḥ-i çār-yār
Pençe-i āl-i 'abā olmuş çeleng-i iftiḥār
'Āşıkān zannetme artık başka bir tuḡrā arar

Neşve-dārān-ı eleste neş'e vermez cām-ı gül
Baḡbān-ı gülşen tevḥîd eder mi meyl-i mül
Tut kulaḡıñ baḳ ne ālî söylüyor üstād-ı gül
Ol kadar bulmuş şafā-yı genc-i vaḥdet kim göñül
Dil-rübāsından bile aşār-ı istiḡnā arar

Ḥaḳ-perestān-ı muḥabbet bilmez aşla ḥavf-ı cān
İşte ānuñcün temennā-yı vişāl eyler hemān
Görse biñ mānî döner mi maṭlabından 'āşıkān
Pāymāl eyler kulüb-i ehl-i ḥālî muḳbilān
'Ārifān şimdi zemînde āyet-i kübrā arar

Gördü dünyâda 'aceb böyle şerîr mekri kim
Añlamaḳ ḳabil mi bu âteş-zamîr-i mekri kim
Hangi sîne olmamışdır dāḡ-gîr-i mekri kim
Öyle bir āhen-diliñ olduḡ esîr-i mekri kim
Bilmez insāniyyeti her şeyde bir ḡavḡā arar

Zulm ile me'lûf olan zālimleri terḥîb için
Mekr ile mecbûl olan mākirleri ta'zîm için
Ḥāşılı hep ḥayra, şer ādemi taḳlîb için
Fırka-i Fir'avniyān-ı 'ālemi te'dīb için
Dest-i bî-tābım 'aşā-yı mu'ciz-i Mūsā arar

Münḥarif eyler mizāc-ı kāmili çarḥ-ı 'anîd
Bir hevā-yı mefsedet her gün olur zîrā bedîd
Bāḳ ne ḥikmetdir hele "Remzî" bu beyt-i nāşinîd
'Unşur-ı 'ālemden olmuşdur "Emîrî" nā-ümîd
Bu 'anāşırdan müberrā başka bir dünyā arar
(3/31, 30 Eylül 1336: 950-952)

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün
(. ---) / (. ---) / (. ---) / (. ---)

Göñül senden sipihre isterim ref'-i enîñ olsun
Murâdım kubbe-i 'âlemde peydâ bir şanıñ olsun

Baña cây-ı ikâmet gam degil şaff-ı ni'âl olsa
Hemân şadr-ı şafâ üstünde cânânım mekîñ olsun

Benim hüznümle kesb-i ibtisâm eylerse cânânım
O cânân dâ'imâ gülsün benim göñlüm hazîñ olsun

Bizimçün kurtuluş yok hâşılı zîr ü zeberlikden
Zemîñ eflâke çıksın âsumân ister zemîñ olsun

Gerekdir 'unşür-ı fıtratda bir tebdîl-i mâhiyyet
Semender gülşen-ârâ 'andelîb âteş-nişîñ olsun

Vatandan öyle bir şâhib-zuhûra gitdi isti'dâd
Necât-ı millet olsun revnağ-ı mihrâb-ı dîñ olsun

İlahî sen kerem kıl öyle bir raşşâd-ı ehliyyet
'Uyûn-ı kalbi esrâr-ı cihâna hurdebîñ olsun

Yerinden oynadı seyl-i belâ yok men'ine imkân
Cenâb-ı Hâlikiñ imdâdı sedd-i âhenîñ olsun

Şanırsın gösterir bir kaç hilâlî şafha-i hurşîd
O tünd-âver dil-ârâda hele çîñ-i cebîñ olsun

Nazargâhımda zulmetdir devâm etmezse taşşîle
Eger her bir güzel isterse bir nûr-ı mübîñ olsun

"Emîrî" her kimi ben görmedimse şadıq-ı devlet
Tenezzül etmedim güftâra Allah'a yemîñ olsun
(2/15, 31 Mayıs 1335: 308)

O şûhuñ 'işvesi isterse nerm ü dil-nişîñ olsun
Belâ-yı 'aşkı yâ isterse berğ-i âteşîñ olsun
Bu es'âf-ı recâyâ himmet-i 'azmiñ metîñ olsun
Göñül senden sipihre isterim ref'-i enîñ olsun
Murâdım kubbe-i 'âlemde peydâ bir şanıñ olsun
Benimçün niş-i gamdan farkı yok şehd-i vişâl olsa
Eger yanmada ol şîrîñ zebânım pür-melâl olsa
Anı mes'ûd görmekçün göñül râzî ne hâl olsa
Baña cây-ı ikâmet gam degil şaff-ı ni'âl olsa
Hemân şadr-ı şafâ üstünde cânânım mekîñ olsun
Gelince bezme yârim, yaş ağıtsın çeşm-i giryânım
Gubâr-ı râhdan tek olmasın âzâde saltânâtım
Baña gösterse yüz bir dem aña yüz kere kurbânım
Benim hüznümle kesb-i ibtisâm eylerse cânânım
O cânân dâ'imâ gülsün benim göñlüm hazîñ olsun
Esîr-i zülf iseñ bahş eyleme âzâde-serlikden
Biraz dünyâyı bil beyhüde da'vâ etme erlikden
Ne bulduñ ye'sden gayrı 'aceb bu bî-haberlikden
Bizimçün kurtuluş yok hâşılı zîr ü zeberlikden
Zemîñ eflâke çıksın âsumân ister zemîñ olsun
Olur câhillere devlet müyesser fâzıla zillet
Ne mümkündür bu hâl-i pür-melâle etmemek hayret
Degil hayretle durmak kâfî ey ihvân-ı ehliyyet
Gerekdir 'unşür-ı fıtratda bir tebdîl-i mâhiyyet
Semender gülşen-ârâ 'andelîb âteş-nişîñ olsun
Bütün meydâna geldi her ne kim etmişdik istib'âd
Ne şüretler görüñdi görse hayretde kalır Behzâd
Bilinmez sırr-ı âti bilge çok esbâb eder icâd
Cihândan öyle bir şâhib-zuhûra gitdi isti'dâd
Necât-ı millet olsun revnağ-ı mihrâb-ı dîñ olsun
Değişdi bir hevâ-yı mefsedetle tab'-ı 'ulviyyet
Bakıñ âfâğ-ı şevka şevk-ı dehre var mı şâfiyyet
Niçün bilmem kapandı dîde-i ehliyyet-i millet
İlahî sen kerem kıl öyle bir raşşâd-ı ehliyyet
'Uyûn-ı kalbi esrâr-ı cihâna hurdebîñ olsun
Belâ bârânı zan etme döker kan çeşm-i ma'sûmân
Tutar âyîne-i eflâki dîd-ı nâle vü fiğân
Bu hâletle zuhûr etse 'aceb mi tâze bir tûfân
Yerinden oynadı seyl-i belâ yok men'ine imkân
Cenâb-ı Hâlikiñ imdâdı sedd-i âhenîñ olsun
Eger luğf etse dilber-i 'âşıkân güyâ iderler 'ıyd
Eger kahr eylese artar fûruğ-ı dîde-i ümmîd
Bakıñ ol hüsn ü âna kudretü'llâh'ı eder te'yîd
Şanırsın gösterir bir kaç hilâlî şafha-i hurşîd
O tünd-âver dil-ârâda hele çîñ-i cebîñ olsun
Gel ey tâlib kaplama hiç hevâ-yı nefsi ta'cîle
Hâtdan geç çalış emr-i şavâbı hatm-i tekmîle
Ser-â-pâ dîde olsa dehri görmez nice haqqıyla
Nazargâhımda zulmetdir devâm etmezse taşşîle
Eger her bir güzel isterse bir nûr-ı mübîñ olsun
Ganî olsa, yine geç tab' olan muṭlağ çeker zillet
Hâtdır hâinân-ı memleketle eylemek ülfet
Ne emr etmiş hele üstâd gel kıl (Remziyâ) diğkat

(Emîrî) her kimi ben görmedimse şâdık-ı devlet
Tenezzül etmedim güftâra Allah'a yemûn olsun
(3/28, 30 Haziran 1336: 803-805)

Dîğەر ğazel

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün
(- . - -) / (- . - -) / (- . - -) / (- . -)

Ğamze-i ħûn-rîziñe emr et ki döksün ħanımı
Dest-i 'Azrâ' ile nevbet virme sen al cânımı

Döndü her laht-ı ciger bir murğ-i âteş-pâreye
Bir semender-ĥâne yaptım sîne-i süzânımı

Öyle bir âhen-diliñ oldum esîr-i 'aşkı kim
Dâ'imâ fevvâre eyler dîde-i giryânımı

Birbirinden şerm ederdi âfitâb u mâh-tâb
Çekseler tāk-ı sipiħre şûret-i cânânımı

Ķaşd-ı tekdîr etse de ħand-ı lebi telzîz eder
Yârdan ketm eylemem ĥâl-i dil-i pinĥanımı

Himmet-i 'aşkıñla oldum 'arş-ı peymâ-yı vişâl
Burc-ı eflâk üstüne dikdim livâ-yı şanımı

Seyr-i gülzâra bugün gitdim "Emîrî" yâr ile
Eyledim dünyâya i'lân kudret-i sübhânımı
(2/15, 31 Mayıs 1335: 312)

'Urfa'dan gelen selîs taĥmîslerden (mâ-ba'd) Yine 15'inci nüşhamızda bulunan diğەر ğazelimizin taĥmîsi

Cânımı nezr eyledim gördükde sen cânânımı
Luţf edib teşrîf kıldıñ külb-i aĥzânımı
İşte ben âmâdeyim teslîm için ħurbânımı
Ğamze-i ħûn-rîziñe emr et ki döksün ħanımı
Dest-i 'Azrâ' ile nevbet virme sen al cânımı

Dağ dağ sînemi beñzetme ey gül yâreye
Seyr-i ĥüsniñçün o revzendir dil-i şad-pâreye
Mihr-i 'aşkıñ öyle 'aks etdi bu baĥtı ħaraya
Döndü her laht-ı ciger bir murğ-i âteş-pâreye
Bir semender-ĥâne yaptım sîne-i süzânımı

Bir ħanî ĥüsniñ gönül oldum fakîr-i 'aşkı kim
Ben gibi kim gördü, böyle güşe-ğîr-i 'aşkı kim
Diñleyiñ nev-dâstân-ı bî-nazîr-i 'aşkı kim
Öyle bir âhen-diliñ oldum esîr-i 'aşkı kim
Dâ'imâ fevvâre eyler dîde-i giryânımı

Âh-ı 'âşıkdr semâda dem-be-dem ağlar şehâb
'Aşķ-ı cânânedir veren gül-zâr-ı dehre âb u tâb
Mâsivâ ĥayrân olurdu eylese ref' ĥicâb
Birbirinden şerm ederdi âfitâb u mâh-tâb
Çekseler tāk-ı sipiħre şûret-i cânânımı

Pîş-i inzârımda olsa bir daķıķa cilve-ger
Telĥî-i eyyâma aşla eylemem 'atf-ı nazır
Böyle bir şîrîñ zebânı görmemiş çeşm-i beşer
Ķaşd-ı tekdîr etse de ħand-ı lebi telzîz eder
Yârdan ketm eylemem ĥâl-i dil-i pinĥanımı

Ey ĥabîb bî-mişâl ey revnaķ-ı ruĥsâl u ĥâl
Naķş-i ĥüsniñ oldu zîb-i levh-i maĥfûz-ı ĥayâl
Sâye-i 'aşkıñda imkân buldu her emr-i muĥâl
Himmet-i 'aşkıñla oldum 'arş-ı peymâ-yı vişâl
Burc-ı eflâk üstüne dikdim livâ-yı şanımı

'Afvını (Remzî) temennî eyle âh u zâr ile
Ğonçe-i eş'ârını incitme gülüñ ĥâr ile
Sen dur üstâdîñ desin 'ulviyyet-i efķâr ile
Seyr-i gülzâra bugün gitdim (Emîrî) yâr ile
Eyledim dünyâya i'lân kudret-i sübhânımı
(3/29, 31 Temmuz 1336: 846-847)